



# **PLAN MOT DISKRIMINERING & KRÄNKANDE BEHANDLING VÄSTERBERGSSKOLAN**

## **FÖRSKOLEKLASS**

**UPPRÄTTAD NOVEMBER 2017**



## **INNEHÅLLSFÖRTECKNING**

<b>1. INLEDNING</b>	<b>3</b>
<b>2. VÄRDEGRUND, FÖRHÅLLNINGSSÄTT OCH ORDNINGSGREGLER</b>	<b>4</b>
<b>3. SYSTEMTEORETISKT FÖRHÅLLNINGSSÄTT</b>	<b>6</b>
<b>4. STYRDOKUMENT</b>	<b>7</b>
<b>5. VÅRA METODER, RUTINER OCH INSATSER</b>	<b>8</b>
<b>6. TRYGG I SKOLAN</b>	<b>12</b>
<b>7. UTVÄRDERING AV FOKUSOMRÅDEN 2015-16</b>	<b>13</b>
<b>8. FOKUSOMRÅDEN 2017-2018</b>	<b>14</b>



## 1. INLEDNING

Enligt Diskrimineringslagen (2009:567) ska skolan varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att:

- främja lika rättigheter och möjligheter
- förebygga och förhindra trakasserier

för de barn och elever som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

Likabehandlingsplanen innehåller en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts tas in i efterföljande års plan.

Enligt Skollagen (2010:800) ska skolan även se till att det varje år upprättas en plan med översikt över de åtgärder som behövs för att:

- förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.

Planen mot kränkande behandling innehåller en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts tas in i efterföljande års plan.

Denna plan gäller från HT 2016 till och med VT 2017. All personal på enheten har deltagit i utformandet av planens fokusområden och andra särskilda delar av planer (detta framgår i de avsnitt som behandlar dessa delar). All personal har utbildats kring planen som helhet och har ansvar för genomförandet av planen. Rektor och arbetsgruppen Trygg i Skolan har utformat planen. Elever och föräldrar deltar i utformningen, godkännandet och genomförandet av särskilda delar av planen (detta framgår i de avsnitt som behandlar dessa delar).



## 2. VÄRDEGRUND, FÖRHÅLLNINGSSÄTT OCH ORDNINGSGREGLER

### VÄSTERBERGSSKOLANS VÄRDEGRUND (POLICY)

På Bifrost pedagogiska enhet skall barn, elever och personal känna trygghet, mötas med respekt och ges ansvar.

På Bifrost pedagogiska enhet tar vi avstånd från all sorts kränkande behandling, utfrysning och diskriminering. Det är all personals skyldighet att markera tydligt när det gäller kränkande ord och handlingar. Vi skall reagera direkt och tydligt markera att kränkande handlingar är otillåtna. Vi räknar med alla föräldrars stöd och hjälp i detta arbete.

#### **Förhållningssätt:**

I mötet med eleven vill vi förmedla att en kränkning är en aktiv handling, inte bara något som sker utom kontroll. Alla kan genom träning lära sig att förstå att vi ansvarar för vårt beteende och hur vi väljer att uppträda mot andra. Det är viktigt för oss att eleverna får tillfällen att träna och utveckla ett gott bemötande.

Vi tolererar inga former av kränkande beteenden. Då konflikter uppstår vill vi förstå svårigheterna och problemen som leder till dessa situationer och ge var och en av de inblandade en möjlighet att göra sig hörd. Alla har rätt till sin upplevelse. Det finns oftast inte en "sanning", det finns flera och vi kan lära oss genom att utforska dessa. På så sätt kan vi finna vägar framåt, lösa upp låsta positioner och skapa positiva mönster.

Det är beteenden vi vill befrämja eller motverka, inte personer.

### **PROCESSER, VÄRDEGRUND OCH ORDNINGSGREGLER**

I arbetet med att förebygga och förhindra trakasserier, främja lika rättigheter och möjligheter samt förebygga och förhindra kränkande behandling kränkande behandling har vi processat fram den "värdegrund" och det förhållningssätt som utskrivits ovan. De beskriver de värden och det förhållningssätt som alla på Bifrosts Pedagogiska Enhet - barn/elever, personal och föräldrar - enats kring. Den är viktig för att skapa en trygg och respektfull miljö på enheten. Tillsammans med elever och föräldrar har enheten utefter värdegrunden och förhållningssättet tagit fram ordningsregler som tydliggör hur dessa ska tillämpas i vardagen.



**För att uppnå detta skall vi (Västerbergsskolans ordningsregler):**

- \* Lyssna på varandra och respektera att vi är olika men lika mycket värda.
- \* Ta hand om varandra och se till att alla får var med.
- \* Vara goda kamrater och försöka förstå hur andra känner sig.
- \* Vara ärliga, hänsynsfulla och hjälpsamma.
- \* Lösa konflikter genom att prata med varandra och lyssna på varandra.
- \* Tänka på vad vi säger och inte använda kränkande ord eller svordomar.
- \* Vara varsamma om enhetens lokaler och material samt om andras saker.
- \* Stå för vad vi gjort om det har blivit fel.



### **3. Systemteoretiskt förhållningssätt**

En kompletterande angreppsvinkel för att förebygga och förhindra trakasserier, främja lika rättigheter och möjligheter samt förebygga och förhindra alla former av kränkande behandling är vårt arbete med systemteoretiskt förhållningssätt.



#### **4. STYRDOKUMENT**

Skolan har till uppgift att fostra elever enligt de normer och värden som angivits i våra styrdokument. Här följer direktiv som berör detta arbete, hämtade ur tre av våra viktigaste styrdokument.

##### **Ur Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2017**

”Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och förmedla.”

(Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2017 Skolans värdegrund och uppdrag, s.7)

##### **Ur Skollagen (allmänna föreskrifter, 1:a kap 2 §)**

Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall den som verkar inom skolan

1. främja jämställdhet mellan könen samt
2. aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbing och rasistiska beteenden.

##### **Ur Mölnåls skolnämnds verksamhetsplan 2016-18**

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.



## 5. VÅRA METODER, RUTINER OCH INSATSER

På Bifrosts Pedagogiska Enhet arbetar vi främjande, förebyggande och åtgärdande för att:

- förebygga och förhindra trakasserier,
- främja lika rättigheter och möjligheter
- förebygga och förhindra kränkande behandling.

Vi arbetar parallellt på tre nivåer: grupp/klassnivå, individnivå samt pedagognivå.

### Västerbergsskolans FRÄMJANDE arbete

Vårt främjande arbete syftar till att förstärka respekten för allas lika värde. Det riktar sig till alla och bedrivs utan förekommen anledning. Det är en naturlig del av det vardagliga arbetet och omfattar åtgärder mot alla diskrimineringsgrunderna.

Genom att:

- Vi arbetar utifrån det systemteoretiska förhållningssättet för att kunna utgå från den helhet som utgör elevernas vardag.
- Vi har klassråd, elevråd, matråd och miljöråd en gång i månaden för att tydliggöra demokratiska värderingar, öka elevernas delaktighet och ge dem möjlighet att ta ansvar för de förslag de lämnat.
- Vi arbetar medvetet med ett genusperspektiv bland annat genom pojk- och flickgrupper, som ett forum där eleverna har möjlighet att i mindre grupper mötas och samtala, utefter olika behov och förutsättningar. Vi ger eleverna möjlighet att pröva aktiviteter och studera områden som inte följer de traditionella könsmodellerna. Syftet är att minska diskriminering på grund av kön, könsidentitet eller könsuttryck.
- Vi tränar varje elev att uttrycka sig på olika sätt och uppmuntrar dem att välja den uttrycksform de känner sig tryggast med. Vi betonar vikten av att varje elev ska tillgodogöra sig ett artig och trevligt beteende gentemot andra.
- Vi genomför värderingsövningar där vi tränar eleverna i att inta olika ståndpunkter och lär dem förståelse för motsatta åsikter. Syftet är att motverka





diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religiös uppfattning eller annan trosuppfattning samt på grund av sexuell läggning.

- Vi har en utvecklad fadderverksamhet där de äldre får mer ansvar då de hjälper de yngre som i sin tur känner sig tryggare. Syftet är bland annat att motverka diskriminering på grund av ålder.
- I vårt arbete med eleverna i deras skoldag har vi valt att stärka och utveckla användandet av rasten, genom att skapa aktiviteter som kan tilltala alla. Aktiviteter som även ska minska utanförskapet och kränkande handlingar. Detta görs genom att organisera styrda aktiviteter med flera rastpedagoger. Ett syfte med att organisera aktiviteter som passar alla är att motverka diskriminering på grund av funktionsnedsättning.

### **Västerbergsskolans FÖREBYGGANDE arbete**

Vårt förebyggande arbete syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling, och omfattar endast områden som i en kartläggning av verksamheten identifierats som riskfaktorer.

Genom att:

- Vi som arbetar på enheten är väl förankrade i värdegrunden. Vi diskuterar och lyfter upp den i verksamheten. Detta gäller både inom personalgruppen och med eleverna. Vi har konkretiserat värdegrundens idéer genom de ordningsregler som vi tillsammans med elever och föräldrar utformat. Dessa ordningsregler finns närvarande både genom diskussioner i klasserna och genom att vi hänger upp dem i form av bilder och text i alla klassrum. Vi resonerar med eleverna om beteende på internet för att försäkra oss om att samma regler gäller även där vuxenögonen ofta saknas och förklarar att kränkningar där är lika allvarliga som på andra ställen.
- Vi är goda förebilder och behandlar varandra och andra med respekt för att genom pedagogiskt ledarskap ge eleverna färdigheter i ett trevligt bemötande och förtroendefulla relationer.
- Vi sätter upp gemensamma regler för gemensamma aktiviteter, exempelvis gällande fotbollsplanen och matsalen. Vid utformandet av dessa regler är både representanter för personal och elever delaktiga. Den gemensamma processen garanterar tydliga gränssättningar och en gemensam målbild. Syftet med reglerna är bland annat att förebygga diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna.



- Våra klasslärare genomför kontinuerliga kartläggningar gällande elevens välbefinnande och känsla av trygghet. Där identifierar vi även områden på skolan som uppfattas som mindre trygga. Trygg i skolan kartlägger genom en enkät till personalen diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna. Kartläggningen läggs därefter som grund för utvecklingen av nya förebyggande åtgärder mot diskriminering. Detta sker i samband med revideringen av likabehandlingsplanen. Vi finns ute tillsammans med eleverna på rasterna och visar oss även på de platser på skolgården och i korridoren där elever kan känna sig utsatta.
- Vi styr medvetet grupsammansättningar och aktiviteter för att undvika kränkningar och diskriminering men även för att ge olika elever möjlighet att pröva saker de annars inte fått möjlighet att pröva och för att odla personliga relationer som inte uppstår spontant. Denna åtgärd ansvarar all personal för och den finns även institutionaliserad i vissa av skolans tema-dagar.

### **Västerbergsskolans ÅTGÄRDANDE arbete**

Vi har rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Vi börjar vårt arbete omedelbart när det kommit signaler om att en elev eller en vuxen känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt. Dessa åtgärder dokumenteras och utvärderas för att förhindra att kränkningarna upprepas.

Vi arbetar löpande med det åtgärdande arbetet.

- Vi har ett nära samarbete med föräldrar med kontinuerlig kontakt mellan hem och skola. Vid kränkning kommer de inblandade elevernas vårdnadshavare att informeras samma dag som kränkningen skett.
- Vi har tillsatt en särskild kommitté - "Trygg i skolan" – som består av lärare, fritidspedagoger och elevassistenter vilka arbetar med att genomföra utvärdera, dokumentera, och kartlägga åtgärder inom likabehandlingsfältet. (Nedan beskrivit under "Trygg i skolans arbete".) Denna kommitté har ett särskilt ansvar för att det åtgärdande arbetet på skolan och för att säkra att det åtgärdande arbetet genomförs och dokumenteras.
- Vi dokumenterar alla gjorda insatser i det system för dokumentation som utarbetats av Mölnåls stad.
- Vi markerar och påbörjar det åtgärdande arbetet så fort en kränkning observeras (beskrivs nedan).

**När en kränkning observerats gör vi följande åtgärder:**



### **Att markera**

Varje vuxen på skolan markerar kraftigt och tydligt mot kränkning genom att:

1. Den vuxne går nära inpå. Säger nej/ stop/ sluta!
2. Berättar för den som kränker att det är ett oacceptabelt beteende och att detta kommer tas upp senare idag, alternativt med den berörda klassläraren.
3. Om kränkningen upphör går den vuxne därifrån utan att gå in i en diskussion.
4. Vid tillfälle samma dag träffas den som utförde kränkningen och den vuxne markerar återigen att kränkningar inte får förekomma.

### **Att lösa konflikter**

I de fall en konflikt behöver redas ut agerar den vuxna på samma sätt som ovan men samtalar med och lyssnar på de berörda. Agerandet dokumenteras av den vuxna. Varje pedagog ansvarar för att dokumentationen görs.

### **Rutiner för dokumentation och anmälan till huvudman**

Vid en misstänkt kränkning dokumenteras detta genom ifyllandet av Mölnåls Stads skolförvaltnings utredningsblankett *Anmälan om kränkande behandling/trakasserier* (finns i Kopiatorrummet) och lämnas till rektor samt skoladministratör.

Skoladministratören diarieför och scannar in anmälan, lämnar en kopia i elevakten samt tillsänder Mölnåls Stads skolförvaltnings förvaltningskontor en kopia. (Allt ovan enligt *Rutin vid anmälan till huvudmannen om uppgift om kränkande behandling/trakasserier.*)

Om kränkningen rör misstanke om att en vuxen kränkt en elev tillämpas Mölnåls stads skolförvaltnings *Arbetsgång vid uppgift om misstanke om vuxnas kränkningar av barn och elever*. Personal informerar samma dag som vederbörande får kännedom att en elev känt sig kränkt rektor. Rektor anmäler skyndsamt, samma vecka, händelsen till huvudmannen. Därefter utreder representanter för Elevhälsan händelsen. Utredningens syfte är att samla en tillräcklig mängd information, för att kunna bedöma vilka åtgärder som ska vidtas. Det är avgörande att noga dokumentera alla de åtgärder som skolan vidtar med anledning av händelsen, för att kunna följa upp åtgärdernas effekt och utvärdera insatserna.



## 6. Trygg i skolan-gruppen

I de fall det rör sig om enstaka kränkningar hanterar berörd personal detta, men då det sker vid upprepade tillfällen lämnas ärendet över till gruppen **”Trygg i skolan”**. Även elever och föräldrar kan anmäla kränkningar. Gruppen består av lärare, fritidspersonal samt elevassistent. Där sker en kartläggning och följande arbete görs.

- Enskilda samtal med alla inblandade parter.
- Målsmän kontaktas. Vid behov bestäms träff.
- Handlingsplan skrivs mellan inblandade parter, för att tydliggöra vad som har bestämts.
- Tid för uppföljning bestäms, ärende återlämnas till ansvarig pedagog.

Gruppen dokumenterar allt sitt arbete och utvärdering görs tillsammans med ansvarig pedagog.

Skulle detta inte ge resultat om kränkningarna återkommer eller fortsätter kontaktas elevhälsoteamet, bestående av rektor, skolpsykolog, specialpedagog samt skolsköterska. Då ytterligare/ andra insatser sätts in.

Det finns alltid möjlighet för barn/ elever och föräldrar att vända sig till den personal som är ansvarig för dessa frågor på enheten. Dessa personer kan bistå med handledning samt sitta med vid svårlösta konflikter.

### **Gruppen ”Trygg i skolan” som arbetar med förskoleklass, grundskola och fritidshem består av:**

- Emelie Hesslind lärare
- Christian Larsson elevassistent och fritidsassistent
- Lucy Hassoun, lärare
- Helena Galéus, fritidspedagog
- Ulrika Björk, biträdande rektor



### **Elevhälsoteamet**

- Ingela Borén, Rektor
- Malin Ivermark, Skolpsykolog
- Carina Rikner, Skolsköterska
- Anna Norberg, Kurator
- Helena Johansson, Specialpedagog mellanstadiet
- Ulrika Björk, biträdande rektor
- Angelica Palm, Specialpedagog lågstadiet

## **7. Utvärdering av fokusområden 2016-17**

Planens fokusområden har sin utgångspunkt i utvärderingen av våra fokusområden i föregående likabehandlingsplan. Fokusområdena utvärderades av all personal i samband med en studiedag i slutet av verksamhetsåret 2017-18.

### **Utvärdering avseende främjande insatser:**

#### **1. Samarbete med årskurs 1**

Vi arbetade med kontinuerliga träffar mellan förskoleklassen och åk 1 i form av sångsamlingar och gemensamma leker på gården för att skapa samhörighet och öka tryggheten hos de nya barnen.

#### **2. Genus**

För att bryta invanda mönster arbetade vi under hela året med aktivitetskort och hade fokus på genus. Vi såg resultat i form av att pojkar och flickor oftare och spontant lekte mer med varandra samt att barnen oftare valde andra typer av lekar och leksaker än vad de tidigare gjorde.

#### **3. Värderingsövningar**

Vi tränade på värderingsövningar med barnen. Vi märkte att barnen ofta valde att säga eller ställa sig likt sin kompis. Vi behöver träna mer på att barnen ska stå för sina egna val och åsikter.

#### **4. Värdegrundsarbete**



Vi arbetade kontinuerligt med våra gemensamt uppsatta regler i förskoleklassen. Vi dramatiserade, målade och diskuterade. Barnen kunde alla regler och kunde berätta om dem på ett tydligt sätt. Men trots att barnen förstår och kan reglerna, blev det klart att det av olika anledningar ibland inte följs.

### **Utvärdering avseende förebyggande insatser:**

#### **1. Styrd grupsammansättning, planerade aktiviteter och medveten placering**

Detta har fungerat väl. En gång varje vecka har pedagogerna utvärderat gruppen, barnens placering, vad de leker och vilka grupper som fungerar eller behöver ändras. Genom ett systematiskt arbete har mindre konflikter uppstått och fler barn har fått möjlighet till en lärande lek.

#### **2. Kartläggningsmetoder**

För att kartlägga områden på skolan där barnen eventuellt kan känna sig otrygga har vi en gång per termin utfört enskilda samtal med barnen i förskoleklassen. Vi har utgått från skolans karta vid samtalen så att barnen kan peka på områden som känns otrygga. Vi upplever att samtal fungerar bättre än enkäter för de yngre barnen. Vi talar även om hur barnen mår, om de har kompisar och om de är delaktiga i besluten som rör dem.

### **5. Fokusområden 2017-18**

Fokusområden för 2017-18 tar sin utgångspunkt i utvärderingarna av föregående års fokusområden. Som vanligt ser vi till att sprida våra valda fokusområden över främjande, förebyggande och åtgärdande insatser. Fokusområdena arbetas fram under pedagogiska forum med personalen. Arbetet med fokusområden 2017-18 kommer att utvärderas av personalen mot slutet av verksamhetsåret 2018 under pedagogiska former. Trygg i Skolan förbereder den här utvärderingen.



## **Främjande insatser:**

### **1. Trygga raster**

Barnen ska känna sig trygga på rasterna tillsammans med övriga elever på skolan.

**Åtgärd:** Vi tränar barnen på de lekar som vanligen förekommer ute på rasterna samt introducerar barnen för våra rastpedagoger vid flera tillfällen och kontinuerligt.

### **2. Värdegrundsarbete**

Pedagoger och elever ska vara väl förankrade i enhetens värdegrund. Vi konkretiserar värdegrundens idéer genom ordningsregler som pedagoger och elever tillsammans utformar. Vi samtalar kontinuerligt om reglerna på våra samlingar. Den gemensamma processen skapar en gemensam målbild. Syftet med reglerna är att förebygga diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna.

**Åtgärd:** Vi dramatiserar och leker in våra gemensamma ordningsregler så att de verkligen

## **Förebyggande insatser:**

### **1. Styrd gruppssammansättning, planerade aktiviteter och medveten placering**

Genom att styra gruppssammansättningar för att skapa nya kontakter och bygga en större trygghet förebygger vi osäkra situationer. Planerade aktiviteter och barnens placering är andra viktiga moment för att förstärka kompisrelationer och minska otryggheten.

**Åtgärd:** Genom att aktivt utvärdera hur gruppen utvecklas och vilka behov som finns, planerar pedagogerna varje vecka extra stödinsatser, vilka grupper som fungerar och hur placeringen av barn bäst fungerar.

### **2. Digitalisering**

I vårt arbete med inkludering och medbestämmande kommer vi att utveckla vår digitala verksamhet med barnen.

**Åtgärd:** Pedagogerna utgår från barnens erfarenheter och planerar in arbete med digitalt verktyg i de olika aktiviteterna som bedrivs i förskoleklassen.